

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 28.6.2023
SWD(2023) 230 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR
SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGSRAPPORTEN

Följedokument till

förslag till Europaparlamentets och rådets förordning
om en ram för åtkomst till finansdata och om ändring av förordningarna (EU) nr
1093/2010, (EU) nr 1094/2010, (EU) 1095/2010 och (EU) 2022/2554

{COM(2023) 360 final} - {SEC(2023) 255 final} - {SWD(2023) 224 final}

Behov av åtgärder

I och utanför finanssektorn leder tekniken till att data och datadelning används mer och mer. Enligt strategin för digitalisering av finanssektorn från 2020 står främjande av datadriven innovation inom finanssektorn högt även på kommissionens agenda. Dataekonomin, som drivs av framställning och användning av data, har betydande tillväxtpotential. Bland alla olika sektorer är det inom sektorn för finansiella tjänster som data används mest i EU, med kopplingar till många andra sektorer. Att potentialen för ytterligare innovation i denna sektor förverkligas är därför avgörande för att kommissionens bredare datastrategi ska ge resultat.

Förutom när det gäller betalkonton som regleras av det ändrade direktivet om betaltjänster är det, trots den betydande potentialen, många nya idéer som inte kan förverkligas på grund av att kunderna som nyttjar finansiella tjänster inte har faktisk kontroll över sina personuppgifter. Det gör att det är svårt för kunderna att dela data med andra företag, som skulle kunna använda dessa för att tillhandahålla datadrivna finans- och informationstjänster till kunderna. Orsakerna är flera: För det första är kunderna misstänksamma och tvekar därför att dela sina data. För det andra är det rent praktiskt svårt för kunderna att, även om de skulle vilja det, dela data på grund av de oklara rättsliga omständigheterna vad gäller dataanvändares åtkomst till sådana data. För det tredje går det sällan att få åtkomst till kunddata och datagränssnitt i finanssektorn, förutom när det gäller betalkonton, och om det går är de inte standardiserade, vilket gör databehandling mer kostsamt. Datainnehavare har slutligen inga incitament att ta fram högkvalitativa gränssnitt som tillgodoser de behov som dataanvändare har för att kunna bedriva sin affärsverksamhet.

Därför är det svårare för nya aktörer på marknaden och mindre tjänsteleverantörer att erbjuda skräddarsydda produkter och tjänster som bättre tillgodoser specifika kundbehov, samtidigt som kunderna inte får tillgång till sådana innovativa tjänster och får betala högre avgifter för tjänster på grund av bristande konkurrens. Dessutom finns det i dag hinder som gör att företag, särskilt små och medelstora företag, inte kan utnyttja bättre, mer användarvänliga och automatiserade finansiella tjänster. Dessa hinder gör att institutens digitala omställning går långsammare och att kundupplevelsen hos finansinstitut förblir sämre än den behöver vara, samtidigt som tredjepartsanvändare av data går miste om affärsmöjligheter. För ekonomin som helhet bromsar detta införandet av datadrivna affärsmodeller, vilket leder till lägre privata investeringar, lägre utnyttjande av nya, innovativa tjänster och allmän brist på förtroende och tillit när det gäller datadelning.

Problemen är desamma i alla EU:s medlemsstater, och eftersom innehavare och potentiella användare av finansdata på den inre marknaden för finansiella tjänster ofta verkar i flera medlemsstater är det osannolikt att problemen kan lösas av medlemsstaterna själva. De utmaningar som beskrivs ovan tas inte heller upp i tillräcklig utsträckning i de lagar och regler som gäller i EU i dag. EU har inom ramen för EU-strategin för data antagit flera lagar som gäller övergripande för alla sektorer i ekonomin, men dessa måste kompletteras på sektornivå för att de ska få full effekt. Det behövs nya sektorspecifika regler för finansiella tjänster i EU som möjliggör skalbara och effektivare affärsmodeller, där EU:s inre marknad utnyttjas till

fullt, i syfte att ge kunderna, oavsett om det är konsumenter eller företag, större kontroll över hur andra får åtkomst till och använder deras finansdata.

Alternativ

I arbetet med denna konsekvensbedömning framkom olika politiska alternativ. Alternativen beaktade även det arbete som utförts av kommissionens expertgrupp för det gemensamma europeiska dataområdet för finanssektorn, liksom de åsikter som uttryckts av berörda aktörer i det offentliga och det riktade samrådet om öppna finansiella tjänster. De politiska alternativ som har analyserats kan delas in i grupper efter målen med dem, vilka formulerades utifrån de problem som fastställts föreligga, enligt följande: a) stärka kundernas förtroende för datadelning i finanssektorn, b) göra det obligatoriskt för datainnehavare att dela kunddata med dataanvändare, c) främja standardisering av kunddata och gränssnitt och d) främja införande av högkvalitativa gränssnitt för kunddatadelning.

Alternativen analyserades utifrån hur verkningsfulla de ansågs vara när det gäller att uppnå de specifika målen, deras effektivitet vad gäller kostnader som de medför och utifrån hur väl de stämmer överens med de regelverk på datadelningsområdet som redan finns i EU.

Det rekommenderade alternativets konsekvenser

Efter en grundlig analys befanns följande paket med politiska alternativ vara lämpligast:

- Att kräva att marknadsaktörer tillhandahåller sina kunder manöverpaneler för tillstånd avseende öppna finansiella tjänster, fastställa behörighetsregler för åtkomst till kunddata samt ge europeiska tillsynsmyndigheter befogenhet att utfärda riktlinjer om gränserna för användning av personuppgifter (alternativ A.3).
- Att ställa krav på att dataanvändare ska ges åtkomst till vissa typer av kunddataset inom finanssektorn (alternativ B.2).
- Att kräva att marknadsaktörer, inom ramen för ett system för delning av finansdata, utarbetar gemensamma standarder för kunddata och gränssnitt för de data som användare obligatoriskt ska ha åtkomst till enligt alternativ B (alternativ C.1).
- Att kräva att datainnehavare ska tillhandahålla programmeringsgränssnitt (API:er) mot ersättning, samt att de ska följa de gemensamma standarder för kunddata och gränssnitt som tagits fram inom ramen för det system för delning av finansdata som beskrivs i alternativ C och kräva att de som deltar i systemet kommer överens om avtalsrättsligt ansvar (alternativ D.3).

Att politiskt främja öppna finansiella tjänster skulle ge positiva effekter på samhället och för miljön, liksom för grundläggande rättigheter och små och medelstora företag. Kunder som tillåter att deras data delas och används skulle gynnas av nya produkter och tjänster som kan förbättra deras ekonomi. Samtidigt skulle detta initiativs noggrant fastställda tillämpningsområde undanta de dataset som medför störst risk för finansiell exkludering av sårbara konsumenter. Manöverpaneler för tillstånd avseende öppna finansiella tjänster skulle, i kombination med behörighetsregler och gränser för användning av personuppgifter, skydda kunderna från andra eventuella negativa konsekvenser för data- och integritetsskyddet.

Kunddata skulle endast delas på kundens begäran och i enlighet med EU:s allmänna dataskyddsförordning när det gäller personuppgifter, vilket skulle öka kundernas förtroende för datadelning i allmänhet. Datainnehavare skulle vara skyldiga att ge åtkomst till kunddataset från hela finanssektorn som har högt mervärde för dataanvändare och som medför liten risk för kunderna att drabbas av finansiell exkludering. Det skulle möjliggöra större konkurrens, bättre tillgång till finansiella tjänster och bättre kundupplevelse överlag. Krav på att marknadsaktörer ska ansluta sig till ett system för framtagande av gemensamma standarder för data och gränssnitt kommer att påverka såväl datainnehavare som dataanvändare och kunder och underlätta direkt konnektivitet mellan datainnehavare och dataanvändare, vilket skulle minska kostnaderna för dataåtkomst och databehandling.

Datainnehavares rätt att begära skälig ersättning för att tillhandahålla standardiserade, tekniska gränssnitt skulle ge dem ett tydligt incitament att göra nödvändiga investeringar i gränssnitt av hög kvalitet, samt få branschen att börja använda dem snabbare. Datainnehavare måste visserligen investera i tekniska gränssnitt, men kostnaderna för att införa sådana skulle över tid överföras till dataanvändarna. Genom att man begränsar hur hög denna ersättning får vara, i linje med bestämmelserna i förslaget till dataakt som innehåller en gräns för hur hög kostnaden får bli för små och medelstora företag, skulle de konkurrensbegränsande effekterna hållas i schack.

Små och medelstora företag, som kan vara både dataanvändare och kunder, skulle få nytta av regelverket för öppna finansiella tjänster i båda de egenskaperna. Som kunder skulle deras säkerhet och förtroende för datautbyte stärkas och de skulle få tillgång till fler innovativa tjänster, vilket skulle minska kostnaderna för dem och öka deras konkurrenskraft. Som dataanvändare skulle de små och medelstora företagen få bära kostnaden för att tillhandahålla manöverpaneler för tillstånd rörande öppna finansiella tjänster och licenser för åtkomst till kunddata, men genom innovativa tjänster skulle de kunna öka sin effektivitet, och standardiseringen av data skulle ge upphov till nya affärsmöjligheter. Detta initiativ förväntas göra det lättare att komma in på marknaden för innovativa nystartade företag som erbjuder nya typer av tjänster med nya affärsmodeller.

Vilka effekter initiativet ger upphov till kommer att följas upp från det att initiativet träder i kraft, men en utvärdering bör göras minst tre år efter att det har börjat förverkligas. På så sätt kommer resultaten att bygga på en tillräckligt lång observationsperiod.